

RAUDASKYLÄN LUKION OPINTO-OPAS

Lukuvuosi 2019–2020

RKO.fi

Sisälllys

1. LUKUVUOSI 2019–2020	4
1.1 Jaksotus.....	4
1.2 Lomat.....	4
1.3 Poikkeavat koulupäivät.....	4
1.4 Juhlat ja tapahtumat	4
2. OPETTAJAT	5
2.1 Ryhmänohjaajat.....	5
2.2 Yhteystietoja	5
3. OPPIAINEET JA KURSSIMÄÄRÄT	7
3.1 Avoimen yliopiston kurssit.....	8
3.2 eLukion kurssit.....	8
4. OPISKELU LUKIOSSA.....	8
4.1 Oppimäärän suorittaminen	9
4.2 Kurssin suorittaminen.....	9
4.3 Kurssien suorittaminen etälukiossa.....	9
4.4 Päälekkäisten kurssien suorittaminen.....	9
4.5 Kurssivalinnat ja niiden muutokset	10
4.6 Oppikirjat	10
4.7 Opintojen keskeytys.....	10
4.8 Aktiivinen kansalaisuus ja kansainvälisyys.....	10
4.9 Opiskelijoiden tasa-arvo.....	11
4.10 Kansanopistolukion yhteisöllisyys	11
4.11 Opiskelijakunta ja opiskelijaneuvosto	11
4.12 Opiskelijahuolto	12
5. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖ.....	12
5.1. Opiston tietokoneiden käyttö.....	12
5.2 Itslearning-oppimisympäristö.....	13
5.3 Wilma	13
5.4 Tehtävien palautus sähköisesti	13
5.5 Plagiointi	13
6. ARVIOINTI.....	14
6.1 Kurssin arviointi.....	14
6.2 Oppimäärän kertaus- ja korotustentti	15
6.3 Lukion päättötodistus	15
6.4 Koekäytännöt	15

6.5 Kurssin uusinta- ja korotuskoe.....	16
6.6 Korvaavuudet.....	16
7. AINEIDEN KURSSIKOHTAISET TAVOITTEET.....	17
8. YLIOPPILASTUTKINTO	35
8.1 Pakolliset ja ylimääräiset kokeet.....	35
8.2 Osallistumisoikeus.....	36
8.3 Reaaliaineiden koe.....	36
8.4 Ylioppilastutkintotodistus	37
8.5 Ilmoittautuminen	38
8.6 Kokeen uusiminen	38
8.7 YO-kokeista tiedottaminen	39
9. YLIOPPILASKOEPÄIVÄT	39
9.1 Syksyn 2019 koepäivät	39
9.2 Kevään 2020 koepäivät.....	39

1. LUKUVUOSI 2019–2020

Lukiomme työskentely on jaettu viiteen seitsemän viikon jaksoon. Jakson kuusi ensimmäistä viikkoa on opetusta ja seitsemäs viikko on varattu koeviikoksi, jolloin voi kokeiden lisäksi olla oppitunteja, kertaustunteja ja kokeidenpalautustunteja. Projektiviikon yhteydessä tehdään opiston painopistealueen sosiaalisen kestävyuden teeman mukaisia tehtäviä.

Vuosi 2020 on opiston toiminnan 100. vuosi, jota juhlistetaan pitkin vuotta erilaisin tapahtumin.

Syyslukukausi: 12.8.–19.12.2019

Kevätlukukausi: 7.1.-30.5.2020

1.1 Jaksotus

1. jakso 12.8.–2.10.	koeviikko 26.9.–2.10.
2. jakso 3.10.–27.11.	koeviikko 21.11.–27.11.
3. jakso 28.11.–12.2.	koeviikko 6.2.-12.2.
4. jakso 13.2.–8.4.	koeviikko 2.4.–8.4.
5. jakso 9.4.–30.5.	koeviikko 25.5.–29.5.

1.2 Lomat

syysloma	21.10.–25.10.2018 (vko 43)
joululoma	20.12.2018–6.1.2019
hiihtoloma	2.3.–6.3.2019 (vko 10)
pääsiäinen	09.4.–13.4.2019

1.3 Poikkeavat koulupäivät

Koulua ON lauantaina 23.11.2019.

1.4 Juhlat ja tapahtumat

Syyslukukausi

leirikoulu	to-pe 15-16.8.
------------	----------------

vanhempainilta	to 22.8.
valokuvaus	ti 17.9.
opintokäynti Ouluun (Abi-päivät)	to 7.11.
projektiviikko	4.-8.11.
itsenäisyyspäivä ja ylioppilasjuhla	to 5.12.
puurojuhla	to 19.12.

Kevätlukukausi

potkiaiset	ke 11.2
penkkarit	to 12.2
vanhojenpäivä	pe 13.2
kevätkuuhla	pe 29.5
ylioppilasjuhla	la 30.5

2. OPETTAJAT

2.1 Ryhmänohjaajat

Opiskelija tekee ryhmänohjaajansa kanssa omat kurssivalintansa ja laatii opintosuunnitelmansa. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä. Ylioppilaskokeisiin ilmoittautumiset hoidetaan ohjatusti yhdessä oman ryhmänohjaajan kanssa. Opiskelijat ja vanhemmat voivat olla yhteydessä opettajaan Wilman kautta, mutta yhteyden saa myös sähköpostitse ja puhelimitse.

L19-vuosikurssin eli ykkösten ryhmänohjaaja on **Anne Jäkäläniemi**

L18-vuosikurssin eli kakkosten ryhmänohjaaja on **Sari Ahola-Korpi**

L17-vuosikurssin eli abien ryhmänohjaaja on **Timo Ahvenainen**

2.2 Yhteystietoja

Kouluterveydenhoitajan yhteystiedot:

Anna Ylikorpela

anna.ylikorpela@kalliopp.fi

Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa kirjastorakennuksen yläkerrassa luokassa14. Aikataulu ilmoitetaan myöhemmin.

Opettajien ja rehtorin yhteystietoja:

Opettaja ja oppiaine	Yhteystiedot
Ahola-Korpi Sari <i>ruotsi, apulaisrehtori</i> <i>L18:n ryhmänohjaaja</i>	050-4400048 sari.ahola-korpi@rko.fi
Ahvenainen Timo <i>historia, yhteiskuntaoppi, uskonto, filosofia</i> <i>L17:n ryhmänohjaaja</i>	050-4115814 timo.ahvenainen@rko.fi
Haapala Henna <i>äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä</i>	henna.haapala@rko.fi
Härkönen Pekka <i>rehtori</i>	044-7266509 pekka.harkonen@rko.fi
Kemppainen Hanna <i>äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä</i>	050 4115 814 hanna.kemppainen@rko.fi
Kähkönen Jouni <i>matematiikka ja fysiikka (tuntiopettaja)</i>	jouni.kahkonen@rko.fi
Junttila Jaana <i>matematiikka, fysiikka</i> <i>Etälukion ryhmänohjaaja</i>	050-3049575 jaana.junttila@rko.fi
Juuso Sirpa <i>saksa, ruotsi (tuntiopettaja)</i>	sirpa.juuso@rko.fi
Jäkäläniemi Anne <i>biologia, maantiede, terveystieto, TVT</i> <i>L19:n ryhmänohjaaja, erityisopettaja</i>	050-4117947 anne.jakalaniemi@rko.fi
Kangasluoma Jussi <i>englanti, kv-koordinaattori</i>	050-4115285 jussi.kangasluoma@rko.fi
Kosonen Paula <i>musiikki (tuntiopettaja)</i>	
Mattila Juuso <i>matematiikka, kemia</i>	050-5715288 juuso.mattila@rko.fi
Peltoniemi Päivi <i>psykologia, opinto-ohjaus, kuvataide</i>	050-4095755 paivi.peltoniemi@rko.fi
Säily Kati <i>liikunta, kymppiluokan ryhmänohjaaja</i>	050-3622273 kati.saily@rko.fi

Kirjeposti lähetetään ko. aineenopettajan nimellä osoitteeseen:

Raudaskylän Kristillinen Opisto

Opistontie 4 – 6, 84880 YLIVIESKA

3. OPPIAINEET JA KURSSIMÄÄRÄT

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävät kurssit	Koulukohtaiset kurssit
KIELI- JA KOMMUNIKAATIO-OPINNOT			
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	4	1
A-kieli, englanti	6	2	2
A-kieli, saksa	6		
B1-kieli, ruotsi	5	2	2
B3-kieli, saksa		4	
MATEMATIIKKA			
Yhteinen matematiikan kurssi	1		
Pitkä oppimäärä	9	1	2
Lyhyt oppimäärä	5	2	2
LUONNONTIETEELLISET OPINNOT yhteensä vähintään 5 kurssia			
Fysiikka	1-2	5	
Kemia	1-2	3	
Biologia	1-2	3	1
Maantiede	1-2	2	
HUMANISTIS-YHTEISKUNNALLISET JA KATSOMUKSELLISET OPINNOT			
Uskonto	1	5	
Historia	2	4	1
Yhteiskuntaoppi	2	2	
Filosofia	1	4	
Psykologia		5	1
TEEMAOPINNOT JA MUUT LUKION TEHTÄVÄÄN KUULUVAT OPPIAINEET			
Tutkiva työskentely		1	
Musiikki		2	4
Kuvataide		2	
Liikunta		1	2
Terveystieto (TE)		3	
Opintojen ryhmäohjaus			1
Opinto-ohjaus			3
TVT			2

Kansainvälisyys			1
Vapaaehtoistyö			1
Kulttuurituotanto			1
Kansalaistoiminta			1
Globaalisivistys			1

3.1 Avoimen yliopiston kurssit

Opiskelija voi valita kursseja myös avoimen yliopiston tarjonnasta. Kyseiset opinnot kannattaa aloittaa vasta ensimmäisen lukiovuoden jälkeen. Koulu osallistuu kustannuksiin, sovi tästä opettajan kanssa.

3.2 eLukion kurssit

Opiskelija voi valita myös eLukion (<http://www.elukio.fi/>) tarjonnasta sellaisten **kielten** kursseja, joita opistolla ei ole tarjolla. Opisto maksaa loppuun suoritettun kurssin kuittia ja opinto-suoritusotetta vastaan.

4. OPISKELU LUKIOSSA

Raudaskylän lukio toimii aikuislukion perusteiden mukaan. **Lukion kurssimäärä on vähintään 44 kurssia.** Aikuislukiossa vastuu opiskelun etenemisestä on opiskelijalla itsellään.

Lukiossa on kolmenlaisia kursseja:

- **pakolliset** kurssit
- **syventävät** kurssit täydentävät yhteisten kurssien tietoja ja taitoja.
- **koulukohtaiset** kurssit

Opiskelijan opinto-ohjelmaan pitää sisältyä kaikki pakolliset kurssit sekä syventäviä ja koulukohtaisia kursseja oman valinnan mukaan. Kaikki syventävät ja koulukohtaiset kurssit eivät toteudu joka vuosi.

Jos opiskelija suorittaa vain yhden pakollisen kurssin oppiaineissa FY, KE, BI ja GE, se on ensisijaisesti ensimmäinen kurssi. Vain erityisestä ja perustellusta syystä näiden oppiaineiden ainoa pakollinen kurssi voi olla oppiaineen toinen kurssi.

Jos jossakin oppiaineessa on useita peräkkäisiä hylättyjä tai keskeytyneitä kursseja, opettajat voivat yhdessä päättää, voiko opiskelija jatkaa lukio-opintojaan.

4.1 Oppimäärän suorittaminen

Kunkin *aineen oppimäärään* kuuluvat kaikki opiskelijan ko. aineesta valitsemat kurssit.

Opiskelija on suorittanut *lukion oppimäärän*, kun hän on suorittanut hyväksytysti kaikki omaan opinto-ohjelmaansa kuuluvien oppiaineiden oppimäärät.

4.2 Kurssin suorittaminen

Kurssien pituus on 28–38 oppituntia. Opiskelija suorittaa kurssin pääsääntöisesti osallistumalla opetukseen, mutta osan kursseista voi opiskella poikkeuksellisesti myös itsenäisesti. Lupa itsenäiseen opiskeluun anotaan ennen jakson alkua opettajakunnalta. Itsenäisesti opiskelusta kurssista edellytetään hyväksytyä arvosanaa. Kurssisuoritusta varten on tehtävä kaikki vaaditut tehtävät. Mikäli jokin osatehtävä puuttuu, kurssi voidaan arvostella täydennettäväksi (T).

4.3 Kurssien suorittaminen etälukiossa

Opiskelija voi suorittaa kurssin myös etälukion puolella. Tarkemmat ohjeet etälukiossa opiskelusta antaa etälukiosta vastaava opettaja **Jaana Junttila** ja kurssikohtaisista vaatimuksista kurssin opettaja. Opiskelusta on sovittava sekä ryhmänohjaajan että kurssin opettajan kanssa hyvissä ajoin.

4.4 Päällekkäisten kurssien suorittaminen

Jos opinto-ohjelman toteuttaminen edellyttää kahden kurssin suorittamista samanaikaisesti niin, että tunnit menevät osittain tai kokonaan päällekkäin, opiskelijan on sovittava tunneille

osallistumisesta kurssien opettajien ja ryhmänohjaajan kanssa ennen jakson alkua. Tuntien päällekkäisyydestä on ilmoitettava joka tunnin alussa sille opettajalle, jonka tunnille ei pääse.

4.5 Kurssivalinnat ja niiden muutokset

Opintojen alussa opiskelija tekee alustavan opinto-ohjelman koko lukioajalleen. Sitovan opinto-ohjelman opiskelija laatii myöhemmin 1. vuoden aikana. Opinto-ohjelmaa voi muuttaa ainoastaan yhdessä ryhmänohjaajan kanssa. Kurssivalinnat ovat sitovia.

4.6 Oppikirjat

Opisto tarjoaa opiskelijoiden käyttöön oppikirjat kaikilla kursseilla. Kurssin alussa opiskelija ottaa vastaan numeroidun kirjan ja vahvistaa lainan nimikirjoituksellaan opettajan antamaan listaan. Samalla opiskelija sitoutuu huolehtimaan kirjan hyvästä kunnosta laina-aikana. Kirjat palautetaan kurssikokeen yhteydessä tai muuten määrättyinä aikana. Mikäli opiskelija ei palauta kirjaa tai kirja on vahingoittunut, hän on velvollinen maksamaan opistolle kirjan hinnan. Korotustenttiin tai ylioppilaskirjoituksiin lukemista varten opiskelija voi lainata oppikirjoja opettajalta.

4.7 Opintojen keskeytys

Opinnot voi keskeyttää rehtorin luvalla joko yhden jakson tai yhden lukukauden ajaksi. Johtokunnan luvalla opinnot voi keskeyttää koko lukuvuodeksi.

4.8 Aktiivinen kansalaisuus ja kansainvälisyys

Lukion hankkeet nostavat muun muassa kansalaisuuteen, demokratiaan, kansalaisvaikuttamiseen ja ihmisoikeuksiin sekä maailmankansalaisuuteen ja globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä pohdittavaksi opetuksessa. Tarkoituksena on rohkaista jokaista yksilöä toimimaan tärkeiksi kokemiensa asioiden puolesta.

Opistolla toteutetaan lukuvuonna 2018–2019 aktiiviseen kansalaisuuteen ja kansainvälisyyteen liittyviä hankkeita, kuten Erasmus+, jossa hankkeen teemoja käsitellään yhdessä ulkomaisten kumppanioppilaitosten kanssa. Lisäksi opiskelijoita kannustetaan osallistumaan

opiston ulkopuolisten tahojen toimintaan, joka toteuttaa kansainvälistymisen ja aktiivisen kansalaisuuden tavoitteita.

4.9 Opiskelijoiden tasa-arvo

Opistossa on tehty tasa-arvosuunnitelma, jonka puitteissa on arvioitu opiston opiskelijoiden tasa-arvoa. Opistossa toimii myös tasa-arvotyöryhmä, joka valvoo suunnitelman toteutusta. Jos opiskelijat kokevat tai havaitsevat epätasa-arvoa tai sukupuolista tai seksuaalista häirintää, he ovat velvollisia ilmoittamaan siitä eteenpäin esimerkiksi ryhmänohjaajalle.

Opistossamme kaikki ihmiset kohdataan tasa-arvoisesti myös ikään, kansallisuuteen, äidinkielen, uskonnolliseen tai poliittiseen vakaumukseen, terveydentilaan, sukupuoli-identiteettiin tai seksuaaliseen suuntautumiseen katsomatta.

4.10 Kansanopistolukion yhteisöllisyys

Opistossa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijoiden yhteisöllisyyden tukemiseen. Toiveena on, että kukaan ei tunne itseään ulkopuoliseksi opiston opiskelijoiden joukossa. Kaikille yhteisiä toimintatapoja ovat toisen huomioiminen ja jokaisen ottaminen osaksi ryhmää. Pienet teot, esimerkiksi tervehtiminen käytävillä, toiselle oven avaaminen, kuulumisten kysely ja muut arkipäivän asiat auttavat yhteisöllisyyden rakentumisessa. Yhteisöllisyyttä pyritään luomaan myös opiston yhteisissä tapahtumissa (esimerkiksi leirikoulu, tempaukset), joihin kaikki osallistuvat. Jokainen opiskelija on vastuussa siitä, millainen henki opiskelijoiden kesken vallitsee.

4.11 Opiskelijakunta ja opiskelijaneuvosto

Opiston opiskelijakuntaan kuuluvat kaikki opiskelijat. Sen tavoitteena on ajaa opiskelijoiden etua, vaikuttaa koulun yleisviihtyvyyteen, järjestää erilaista vapaa-ajan toimintaa ja pikku tapahtumia koulunkäynnin piristeeksi. Opiskelijakunta on jakautunut eri tiimeihin, joista jokaisella on oma vastuualueensa. Tiimien toimintaa koordinoi opiskelijaneuvosto, johon kuuluvat tiimien puheenjohtajat. Neuvosto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Opiskelijaneuvoston toiminnassa on mukana myös yksi opettajajäsen. Opiskelijaneuvoston toiminnassa on opettajista mukana Timo Ahvenainen.

4.12 Opiskelijahuolto

Opiskelijahuolto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Sen tavoitteena on opiskeluun liittyvien ongelmien ennaltaehkäisy ja turvallisen opiskeluympäristön luominen. Opiskelijahuolto on toimintaa, johon osallistuu koko opettajakunta, vapaa-ajanohjaaja sekä kouluterveydenhoitaja. Tarvittaessa toimitaan yhteistyössä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden ja tukiverkoston kanssa. Koulun opiskeluilmapiiri sekä opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus ja asenteet toisiaan kohtaan ovat opiskelijahuollon toimintaympäristön kannalta keskeisiä tekijöitä.

Opiston opiskelijahuollon tavoitteena on tunnistaa opiskelijoiden haasteet mahdollisimman varhain ja puuttua niihin välittömästi. Tällaisia ovat esimerkiksi jatkuvat selittämättömät poissaolot, kurssien keskeyttämiset tai kursseilta poisjäämiset sekä sosiaaliset haasteet kuten syrjäytyminen. Opiskelijahuollon tavoitteena on tukea ennaltaehkäisevää päihdetyötä ja puuttua mahdollisiin päihteidenkäyttöön liittyviin ongelmatilanteisiin.

5. TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖ

Raudaskylän lukion tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) keskeisiä opiskelu- ja työvälineitä ovat itslearning, LibreOffice ja Wilma. Suositeltavaa on, että jokaisella opiskelijalla on oma tietokone mukana tunneilla. Matemaattisissa aineissa on suositeltavaa ladata omalle koneelle myös GeoGebra sekä hankkia symbolisen laskimen maksullinen tietokoneversio (esim. TI-Nspire CX CAS).

5.1. Opiston tietokoneiden käyttö

Tietokoneluokan pöytäkoneille kirjaudutaan tunnuksilla *Oppilas* ja salasana on *Rauopiskelu*. Opiston kannettaville tietokoneille kirjaudutaan tunnuksilla *Opiskelija* ja salasana on *rauopiskelu*. Omia töitä ei saa pysyvästi tallentaa tietokoneelle, sillä siten ne ovat kaikkien konetta käyttävien luettavissa ja muokattavissa. Tulostaminen onnistuu kaikilta tietokoneluokan pöytäkoneilta, mutta välttää turhaa tulostusta. Henkilökohtaiset tulosteet ovat maksullisia (10 snt/tuloste) ja ne maksetaan infoon.

Huomioithan, että tietokoneet ovat kaikkien yhteisessä käytössä, joten pidä niistä hyvää huolta. Älä tallenna koneelle ylimääräisiä tiedostoja tai ohjelmia (esim. pelejä) tai muuta koneen asetuksia. **Sammuta kone aina käytön jälkeen. Jos tietokone ei toimi, ilmoita asiasta välittömästi opettajalle tai IT-vastaavalle.**

5.2 Itslearning-oppimisympäristö

Oppimisympäristöön kirjaututaan osoitteesta rko.itslearning.com. Salasana on sama kuin henkilökohtaisissa Wilma-tunnuksissasi.

5.3 Wilma

Raudaskylän lukion Wilma löytyy osoitteesta <http://wilma.rko.fi>. Käyttäjätunnus on muotoa **oma sähköpostiosoitteesi** ja salasana luodaan itse erillisen ohjeen mukaan. Jos unohdat salasanan, voit palauttaa sen itse.

Muista ladata Wilma-sovellus kännykkääsi. **Muista myös päivittää yhteystietosi Wilmaan.**

5.4 Tehtävien palautus sähköisesti

Osa lukuvuoden aikana palautettavista tehtävistä toimitetaan opettajalle sähköisesti joko itslearning-oppimisympäristöön tai sähköpostin liitetiedostona opettajalle.

5.5 Plagiointi

Toisen ihmisen kirjoittaman tekstin esittäminen omana on plagiointia ja täten rikos. Sähköisessä viestinnässä tekstien kopiointi on helppoa, ja se houkuttaa monia liittämään internetistä löytämiään tekstejä omiin tuotoksiinsa. Näin saa tehdä vain, jos tehtävänannossa sallitaan toisten tekstien lainaaminen. Tällöin on ilmaistava selkeästi, mistä lähteestä teksti on lainattu.

Jos oppilasta epäillään plagioinnista, asia käsitellään opettajien kesken, ja jos väärinkäyttöksiä ilmenee, kurssisuoritus hylätään ja kurssi on käytävä uudelleen. Jos plagiointi on jatkuvaa, opettajat sopivat jatkotoimista yhdessä rehtorin kanssa.

6. ARVIOINTI

6.1 Kurssin arviointi

Opiskelijalle selvitetään kurssin alussa kunkin kurssin arvioinnin perusteet. Kurssin arvosana voi muodostua esimerkiksi kurssikokeen, raportin, esseen, oppimispäiväkirjan tai muun näytön perusteella. Myös tuntiaktiivisuus ja poissaolot vaikuttavat arvosanaan.

Jokainen kurssi arvioidaan itsenäisenä kokonaisuutena arvosanoilla 4 (heikko), 5 (välttävä), 6 (kohtalainen), 7 (tyytyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä), 10 (erinomainen) tai suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty). Sanallisella arvioinnilla voidaan täydentää numeroarviointia. Jokaisen numerolla arvioidun kurssin arvosana vaikuttaa oppiaineen kokonaisarvosanaan.

Numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakolliset ja syventävät kurssit.

Suoritettu (S) – merkinnällä arvioidaan

- opinto-ohjaus
- yhden kurssin käsittävät oppiaineet (jos opiskelija sitä esittää. S-merkintä tulee tässä tapauksessa vasta päättötodistukseen)
- valtakunnallinen syventävä teemaopintojen kurssi
- tietyt koulukohtaiset kurssit

Kurssi arvostellaan merkinnällä K = keskeytynyt seuraavissa tapauksissa:

- opiskelu keskeytyy liiallisten poissaolojen vuoksi
- opiskelija jää pois kurssilta
- jos opiskelija ei tule kurssille, jonka on valinnut, eikä ole sopinut muutoksesta ryhmänohjaajan kanssa

Keskeytynyt kurssi on suoritettava uudelleen osallistumalla opetukseen.

Kurssi arvioidaan T-merkinnällä = täydennettävä, kun opiskelija on osallistunut koko kurssin opetukseen, mutta ei ole suorittanut kurssin koetta ja/tai jättänyt suorittamatta kurssin suorittamiseen vaadittuja tehtäviä.

Hylätyn kurssin (arvosana 4 tai T) voi suorittaa uusintakokeessa tai korotustentissä. Täyden-

nettävän kurssin voi suorittaa loppuun tekemällä kurssisuorituksesta puuttuvat tehtävät tai antamalla muutoin näyttö osaamisestaan seuraavan jakson loppuun mennessä. Muutoin opettaja voi merkitä tehtävän suoritetuksi arvosanalla 4 tai hylätä kurssisuorituksen kokonaan palauttamattomien tehtävien takia. Tällöin kurssi on suoritettava seuraavana vuonna uudelleen.

Oppiaineen oppimäärän lopullinen arvosana määräytyy kaikkien numerolla arvioitujen kursien perusteella. Oppimäärän hyväksytyt suorittaminen edellyttää, että hän on suorittanut vähintään 2/3 pakollisista ja valtakunnallisesti syventävistä kursseista yläarvoisesti (vähintään arvosanalla 5).

Kun oppiaineen valittu oppimäärä on suoritettu, ei opiskelija voi enää korottaa yksittäisiä kursseja. Oppiaineen päättöarvosanaa voi korottaa oppimäärän korotustentissä.

6.2 Oppimäärän kertaus- ja korotustentti

Lukion suorittamisen loppuvaiheessa opiskelija voi osallistua oppiaineen oppimäärän kertaus- ja korotustenttiin sekä yrittää korottaa ko. aineen arvosanaa.

6.3 Lukion päättötodistus

Päättötodistukseen merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niiden kurssimäärät sekä kunkin oppiaineen arvosana. Aineen oppimäärän numero muodostuu pakollisten ja syventävien kurssiarviointien keskiarvosta.

Todistuksen lisätietoja-kohdassa voidaan arvioida muutakin opiskelijan opiskeluun liittyvää erityisosaamista sekä oppilaitoksen tavoitteiden mukaista toimintaa.

HUOM! Ylioppilastutkinto on sidoksissa lukion päättötodistukseen. Ilman lukion päättötodistusta ei saa myöskään ylioppilastodistusta. (Ei koske ammattitutkinnon suorittaneita.)

6.4 Koekäytännöt

- **Kokeisiin on saavuttava ajoissa.**

- Koetilaan saa tuoda vain omat kirjoitusvälineet ja muut ko. kokeessa tarvittavat välineet mm. tietokone sähköisessä kokeessa. Ulkovaatteet, laukut ja kännykät on jätettävä luokan etuosaan.
- Yhdellä koekerralla voi suorittaa enintään kahden eri kurssin kokeet.
- Kokeesta voi poistua aikaisintaan puolen tunnin kuluttua, ellei opettaja toisin ohjeista.
- Vessaan voi poistua vain opettajan luvalla.
- Kokeen tehtäväpaperit on aina palautettava kokeen valvojalle.
- Jos opiskelija käyttää vilppiä, kurssi katsotaan keskeytyneeksi (K).

6.5 Kurssin uusinta- ja korotuskoe

Kurssin opetukseen osallistunut opiskelija saa osallistua uusintakokeeseen, mikäli hän on saanut kurssista arvosanan 4 tai T tai hän haluaa korottaa hyväksytyä arvosanaa.

Jakson uusinta- ja korotuskoe järjestetään noin kaksi viikkoa koeviikon jälkeen ja se on tarkoitettu juuri päättyneen jakson kokeita varten. Kokeeseen on ilmoittauduttava lähettämällä opettajalle Wilma-viesti annettuun päivämäärään mennessä. **Ilmoittautuminen on sitova.** Myöhästyneitä koeilmoittautumisia ei oteta vastaan.

Jos uusintakokeesta tulee arvosana 4 (heikko), opiskelija voi korottaa arvosanaa opettajan ohjeiden mukaan. Jos opiskelija saa vielä tästäkin arvosanan 4, hänen on saadakseen paremman arvosanan suoritettava kurssi uudelleen osallistumalla opetukseen.

Jos opiskelija ilmoittautumisestaan huolimatta ei tule kokeeseen, ilmoittautuminen katsotaan käytetyksi koekerraksi ja kokeen arvosanaksi tulee hylätty.

Opiskelija voi yrittää korottaa hyväksytyä arvosanaa korotustentissä yhden kerran. Parempi arvosana jää voimaan.

6.6 Korvaavuudet

Korvaavuuksista sovitaan erikseen. Muissa lukioissa suoritettut opinnot hyväksytään sellaiseen opiskelijan pyynnöstä lukio-opintojen alussa. Myös muissa oppilaitoksissa suoritettavia opintoja voi saada korvaaviksi opinnoiksi. Harrastekurssien hyväksymisestä lukio-opinnoiksi

sovitaan tapauskohtaisesti. Korvattavan kurssin täytyy täyttää lukiokurssin vaatimukset sisällöltään ja laajuudeltaan. Avoimen yliopiston tai ammattikorkeakoulun opintoja hyväksytään korkeintaan 3 kurssia osaksi lukion oppimäärää.

7. AINEIDEN KURSSIKOHTAISET TAVOITTEET

Kurssin koodi muodostuu siten, että ensin on oppiaineen koodi, sen jälkeen kurssin järjestysnumero. Kurssikoodissa *k* merkitsee koulukohtaista kurssia.

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
ÄI1	Tekstit ja vuorovaikutus	Opiskelijan monilukutaito sekä kyky toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät.
ÄI2	Kieli, kulttuuri ja identiteetti	Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.
ÄI3	Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa	Opitaan tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissa.
ÄI4	Tekstit ja vaikuttaminen	Tarkastellaan tekstejä vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Perehdytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin.
ÄI5	Teksti ja konteksti	Tarkastellaan tekstejä ja niiden kontekstista käsin. Tulkitaan ja tuotetaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.
ÄI6 syv.	Nykykulttuuri ja kertomukset	Tarkastellaan nykykulttuurin ilmiöitä kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Syvennetään tietoja vuorovaikutusetiikasta.
ÄI7 syv.	Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen	Opiskelija monipuolistaa puheviestintätaitojaan ja ymmärtää niiden merkityksen ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Äi8 syv.	Kirjoittamistaitojen syventäminen	Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Perekhdytään ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.
Äi9 syv.	Lukutaitojen syventäminen	Opiskelijan kriittinen ja kulttuurinen lukutaito syvenee. Harjaannutaan tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.
Äik10 koko	Lukudiplomi	Diplomi suoritetaan lukio-opintojen ohessa. Sovitusta kirjallisuudesta luetaan 16 teosta ja ne tentitään kirjallisesti.

Mahdollisuus suorittaa valtakunnallinen puheviestintätaitojen (PUHVI) koe. Hyväksytystä kokeesta saa erillistodistuksen

RUOTSI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
RUB1	Minun ruotsini	Kartoitetaan ja kehitetään kielitaidon eri osa-alueiden osaamista. Syvennetään vuorovaikutustaitoja esim. matkailuun ja arkeen liittyen.
RUB2	Hyvinvointi ja ihmissuhteet	Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen. Pohditaan, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on sekä teknologian ja digitalisaation merkitystä.
RUB3	Kulttuuri ja mediat	Vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaalaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin.
RUB4	Monenlaiset elinympäristömme	Kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aiheina kulttuurisesti moninainen elinympäristö ja yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt.
RUB5	Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi	Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia, esim. ruotsin kielellä opiskelu tai työnteko, osallistuminen pohjoismaiseen tai muuhun kv-yhteistyöhön.
RUB6 syv.	Viesti ja vaikuta puhuen	Syvennetään suullista kielitaitoa ja taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Kerrataan ja täydennetään pakollisten kurssien aihepiirejä.
RUB7 syv.	Kestävä elämäntapa	Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Käsitellään eri tekstilajien tekstejä.

		Jatketaan pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävästä elämäntavasta näkökulmasta.
RUBk8 koko.	Ruotsin yo-kurssi	Käydään läpi yo-tekstejä ja kerrataan kielioppia

ENGLANTI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
ENA1	Englannin kieli ja maailmani	Kurssilla arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista.
ENA2	Ihminen verkostoissa	Kurssilla harjoitellaan toimintaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.
ENA3	Kulttuuri-ilmiöitä	Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.
ENA4	Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.
ENA5	Tiede ja tulevaisuus	Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tie-

		teenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä.
ENA6	Opiskelu, työ ja toimeentulo	Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät opiskelijan elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.
ENA7 syv.	Kestävä elämäntapa	Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta.
ENA8 syv.	Viesti ja vaikuta puhuen	Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.
ENAk9 koko.	Englannin yo-kurssi	Tutustumme yo-kokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitteleamme tulevia yo-kokeita varten. Arviointi numero/suoritusmerkintä.
ENAk10 koko.	Kääntäminen	Tutustumme kääntäjän työn haasteisiin. Käänämme haastavia tekstejä. Suositellaan vain niille, joiden keskiarvo on 8 tai parempi.

SAKSA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
SAB1 syv.	Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen	Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai

		osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.
SAB2 syv.	Matkalla maailmassa	Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa.
SAB3 syv.	Elämän tärkeitä asioita	Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskelijoiden jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.
SAB4 syv.	Monenlaista elämää	Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.
SAA1	Kieli ja maailmani	Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, opiskelijan elämänpäiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.
SAA2	Ihminen verkostoissa	Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.
SAA3	Kulttuuri-ilmiöitä	Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

SAA4	Yhteiskunta ja ympäröivä maailma	Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoi-keuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.
SAA5	Tiede ja tulevaisuus	Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tie-teenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tie-toon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisionaatioita erityi- sesti teknologian ja digitalisaation näkökul- masta.
SAA6	Opiskelu, työ ja toimeen- tulo	Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työ- elämäntaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutus- tutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät opiskeli- jan elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmi- öitä

YHTEINEN MATEMATIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
MAY1	Luvut ja lukujonot	Lukujen laskutoimitusten kertaaminen, 1. asteen yhtälö, potenssilaskut sekä eksponenttiyhtälöitä, prosenttilaskentaa, funktioita ja niiden kuvaajia sekä lukujonoja ja niillä laskemista.

PITKÄ MATEMATIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
MAA2	Polynomifunktiot ja -yhtälöt	Aiheina polynomilaskenta ja potenssien lasku- säännöt, polynomifunktiot ja -yhtälöt. Lisäksi har- joitellaan laskinohjelman käyttöä.
MAA3	Geometria	Aiheena taso- ja avaruusgeometria. Sisältöinä mm. yhdenmuotoisuus, sini- ja kosinilause sekä

		suorakulmaisen kolmion trigonometria sekä kappaleet ja kuviot sekä niiden mitat ja pinta-alat ja tilavuudet. Harjoitellaan sähköisiä ohjelmia geometrisen matemaattisen tekstin tuottamiseen sekä laskemiseen.
MAA4	Vektorit	Kurssilla opiskellaan vektorilaskennan perusasiat sekä sovelletaan niitä kaksi- ja kolmiulotteisessa avaruudessa kuvioille ja kappaleille. Aiheina myös suora ja taso avaruudessa vektorilaskennan keinoin.
MAA5	Analyyttinen geometria	Koordinaatistot, pistejoukon, suoran ja paraabelin yhtälöt, itseisarvoepäyhtälöt ja yhtälöt, yhtälöryhmän ratkaiseminen. Kurssilla käytetään hyvin paljon GeoGebra ohjelmaa.
MAA6	Derivaatta	Kurssin funktioina tarkastellaan rationaalifunktioita ja polynomifunktioita. Rationaaliyhtälöt ja -epäyhtälöt opiskellaan. Funktion raja-arvo ja jatkuvuus derivaattaan johdattelvina aiheina opiskellaan sekä määritetään derivaatta ja sen avulla tutkitaan funktioiden kulkua sekä ääriarvoihin liittyviä tehtäviä.
MAA7	Trigonometriset funktiot	
MAA8	Juuri- ja logaritmifunktiot	Kurssilla opiskellaan potenssien laskusäännöt sekä perehdytään juurifunktioihin ja -yhtälöihin, eksponenttifunktioihin ja -yhtälöihin sekä logaritmifunktioihin ja -yhtälöihin sekä näiden derivaattoihin ja derivaatan sovelluksiin.
MAA9	Integraalilaskenta	
MAA10	Todennäköisyys ja tilastot	tilastolaskentaa, todennäköisyyslaskentaa, normaalijakauma ja sen käyttö.
MAA11	Lukuteoria ja todistaminen	Kurssi on valtakunnallinen syventävä kurssi. Siinä perehdytään loogisiin konnektiiveihin ja totuusarvoihin sekä tutustutaan matemaattisiin todistusten menetelmiin. Kurssiin kuuluu myös lukuteorian perusteina kokonaislukuihin liittyvää matematiikkaa.
MAA12	Algoritmit matematiikassa	Syventävä kurssi. Tutustutaan miten algoritmit toimivat. Opitaan tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään numeerisilla menetelmillä funktioiden nollakohtia, muutosnopeutta ja tasokuvioiden pinta-aloja.
MAA13	Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi	Syventävä kurssi.
MAAk14	Kertauskurssi	Lukion pitkän matematiikan kertauskurssi

MAAk15	yo-laskujen kurssi	Kurssiin kuuluu tehdä vähintään 80 kpl vanhoja yo-tehtäviä itsenäisesti omalla ajalla.
---------------	--------------------	--

LYHYT MATEMATIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
MAB2	Lausekkeet ja yhtälöt	Tarkastellaan yhtälöitä ja yhtälöpareja.
MAB3	Geometria	Tutustutaan suorakulmaisen kolmion trigonometriaan, Pythagoraan lauseeseen ja määritetään kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia.
MAB4	Matemaattisia malleja	Sovelletaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia, ratkaistaan eksponentti- ja potenssiyhtälöitä sekä syvennetään tietoa lukujonoista.
MAB5	Tilastot ja todennäköisyys	Tilastolaskentaa ja todennäköisyyslaskentaa.
MAB6	Talousmatematiikka	Indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia sekä taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla.
MAB7	Matemaattinen analyysi	Tutustutaan derivaatan käsitteeseen ja määritetään polynomifunktion pienimpiä ja suurimpia arvoja.
MAB8	Tilastot ja todennäköisyys II	Normaalijakauma, toistokoe, binomijakauma ja luottamusvälin käsite.
MABk9	Kertaus	Kerrataan lyhyen matematiikan oppimäärän keskeisimpiä asioita
MABk10	Yo-laskujen kurssi	Lasketaan itsenäisesti 60 kpl vanhoja yo-tehtäviä.

FYSIIKKA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
FY1	Fysiikka luonnontieteenä	Esitellään fysiikkaa laajasti sekä selvitetään fysiikan merkitystä jokapäiväiseen elämään ja hyvinvointiimme. Maailmankaikkeus ja sen perusvuorovaikutukset. Voima ja liike.
FY2	Lämpö	Lämpöön liittyviä ilmiöitä, aineen termodynaamiseen tilaan ja pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä. Kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen, paine, olomuodonmuutokset, energia, työ, teho. Energiavarat.
FY3	Sähkö	Sähköön liittyvät peruskäsitteet ja perusmittaukset, sähköpari, jännite, Ohmin laki, Joulen laki,

		Coulombin laki, kondensaattori, sähkövirran kulku.
FY4	Voima ja liike	Etenemisliikkeeseen liittyvät ilmiöt ja Newtonin lait. Säilymislakien merkitys. Etä- ja kosketusvoimat, liikettä vastustavat voimat, liikemäärän säilyminen, liike- ja potentiaalienergia, työperiaate.
FY5	Jaksollinen liike ja aallot	Luonnon jaksolliset ilmiöt, värähdys- ja aalto-liike, ääni. Harmoninen voima ja värähdysliike. Heijastuminen, taittuminen. Valo, peilit ja linssit.
FY6	Sähkömagnetismi	Sähkömagneettiset ilmiöt, sähköturvallisuus, magneettikenttä, induktioilmiö-laki. Generaattori ja energian siirto sähkövirran avulla. Sähköturvallisuus, energiateollisuus
FY7	Aine ja säteily	Kvantittuminen ja dualismi, aineen ja energian ekvivalenssi, fysiikan kehitys ja pätevyysalue. Sähkömagneettinen säteily, mustan kappaleen säteily, valosähköilmiö, atomimallit, viivaspektri, ytimen rakenne, ydinreaktiot.

KEMIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KE1	Kemiaa kaikkialla	Kemian merkitys nykyaikana, jaksollinen järjestelmä, alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia, turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen.
KE2	Ihmisen ja elinympäristön kemiaa	Kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta, orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla, avaruusrakenne ja isomeria, orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla, ainemäärä ja pitoisuus, työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus, aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia.
KE3	Reaktiot ja energia	Kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta, kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia, aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen lasken-

		nallinen käsittely, energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki, kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö, reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titrausanalyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen.
KE4	Materiaalit ja teknologia	Kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa, metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari, atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä, hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot, sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi, kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen, tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu, yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa.
KE5	Reaktiot ja tasapaino	Kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa, kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä, homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen, happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset, tasapainoon liittyvät graafiset esitykset, homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely, tutkimustulosten ja -prosessin arviointi.

BIOLOGIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
BI1	Elämä ja evoluutio	Tavoitteena on tutustua biologiaan tieteenä. Lisäksi katsotaan eliömaailman rakennetta ja toimintaa sekä yksilö- että populaatiotasolla. Keskeisenä teemana ovat evoluutiokysymykset.
BI2	Ympäristö ja ekologia	Kurssilla tarkastellaan ekologian perusteita, elämän monimuotoisuutta ja sen uhkia Suomessa ja maailmalla. Lisäksi tutkitaan ympäristön muuttumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä ja kestävän kehityksen perusteita.
BI3 syv.	Solu ja perinnöllisyys	Kurssilla tutkitaan solujen rakennetta ja toimintaa. Lisäksi tutustutaan perinnöllisyystieteen yleisiin sääntöihin, solubiologisiin tutkimusmenetelmiin ja ympäristön vaikutukseen.
BI4 syv.	Ihmisen biologia	Kurssilla tutustutaan ihmisen fyysisiin, rakenteellisiin ja toiminnallisiin ominaisuuksiin. Lisäksi perehdytään erilaisiin elimistön säätelyjärjestelmiin sekä ihmisen

		terveyteen vaikuttaviin tekijöihin. <i>Kurssin suorittaminen auttaa terveystiedon kirjoituksissa.</i>
BI5 syv.	Biologian sovellukset	Kurssilla syvennetään tietoja solubiologiasta ja genetiikasta sekä solubiologisista ja geeniteknologisista menetelmistä lääketieteessä, teollisuudessa, elintarvikkeiden tuotannossa, luonnonvarojen kestävässä käytössä ym.
BI6 k	Ylioppilaskurssi	Kurssilla kerrataan lukion biologian oppimäärää tarpeellisilta osin ylioppilaskokeita varten. Lisäksi harjoitellaan aiempien vuosien biologian yo-kokeiden tehtävien ratkaisemista.

MAANTIEDE

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
GE1	Maailma muutoksessa	Kurssilla perehdytään maantieteelliseen maailmankuvaan ja ihmisen toimintaan maapallolla. Keskeisinä teemoina ovat luonnon olosuhteista johtuvat riskit, kuten tulivuorenpurkaukset, maanjäristykset, myrskyt ja ilmaston muuttuminen.
GE2	Sininen planeetta	Kurssilla syvennetään ymmärrystä kivi- vesi- ja ilmakehän rakenteesta ja niiden toiminnan vaikutuksista eliöstöön. Lisäksi perehdytään maantieteellisen ajattelun ulottuvuuksiin.
GE3 syv.	Yhteinen maailma	Käsitellään ihmismaantieteen kysymyksiä, kuten väestön alueellinen jakautuminen, hyvinvointi ja menestyminen eri maailman kolkissa. Kurssilla perehdytään myös luonnonvarojen käyttöön ja käytön seurauksiin eri puolilla maapalloa. <i>Kurssi tukee yhteiskuntaopin opiskelua.</i>
GE4 syv.	Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta	Kurssilla syvennetään aiemmin opittua tietoa laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Kurssilla korostuu maailmanlaajuinen ajattelu ja kehitystrendit. Lisäksi opiskellaan geomedian käyttöä pienimuotoisen tutkielman kautta.

USKONTO

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
UE1	Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä	Uskonnon määrittely ja tutkiminen, uskontojen ulottuvuudet. Maailman uskontotilanne. Kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin tausta ja keskeiset piirteet.
UE2 syv.	Maailmanlaajuinen kristinuskon	Kristinuskon yhteiskunnallinen asema ja vaikutus kulttuuriin. Kristinuskon keskeisten suuntausten ja

		kristillisperäisten liikkeiden synty ja erityispiirteet. Kristinuskon ajankohtaiset kysymykset.
UE3 syv.	Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä	Kiinan, Intian ja Japanin uskontojen, luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeiset piirteet ja vaikutus.
UE4 syv.	Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa	Suomalaisten suhde uskontoon. Uskontojen ja uskonnottomuuden vaikutus suomalaisen yhteiskunnan eri osa-alueilla ja tapakulttuurissa.
UE5 syv.	Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa	Uskonnon tutkimuksen näkökulmat eri tieteenaloissa. Uskonnolliset teemat ja symboliikka taiteessa ja populaarikulttuurissa. Muinaissuomalainen uskonto ja kristinuskon suomalaisessa kulttuuriperinnössä.
UE6 syv.	Uskonnot ja media	Uskontojen näkyvyys mediassa. Median hyödyntäminen uskonnoissa. Median vaikutus uskontoilmiöihin.

FILOSOFIA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
FI1	Johdatus filosofiseen ajatteluun	Opiskelija oppii hahmottamaan filosofian ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja. Filosofian osa-alueet. Argumentaatio ja päättely. Tiedon luonne.
FI2 syv.	Filosofinen etiikka	Opiskelija perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin. Eettisten ratkaisujen pohtiminen suhteessa toisiin ihmisiin ja luontoon. Arvot ja normit. Hyvä elämä. <i>Kurssi tukee uskonnon opiskelua.</i>
FI3 syv.	Yhteiskuntafilosofia	Yhteiskuntafilosofian keskeiset käsitteet ja suuntaukset. Yksilö ja yhteiskunta. Yhteiskunnallinen ja poliittinen toiminta. Yksilön oikeudet ja velvollisuudet. Rikos ja rangaistus. Valta. Poliittinen filosofia. Nykykulttuurin filosofiset kysymykset: sukupuoli, identiteetti, toiseus, monikulttuurisuus. <i>Kurssi tukee yhteiskuntaopin opiskelua.</i>
FI4 syv.	Tieto, tiede ja todellisuus	Tieto ja tietäminen filosofiassa, tieteessä ja arjessa. Metafysiikka. Luonnontieteet ja ihmistie-

		teet. Tieteellisen tutkimuksen menetelmät. Tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta. Totuus. Tiedon rajat. <i>Kurssi tukee luonnontieteiden opiskelua.</i>
--	--	---

PSYKOLOGIA		
Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
PS1 syv.	Psyykkinen toiminta ja oppiminen	Biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkitys ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä. Psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteita, motivaatiota ja kognitiivisia toimintoja. Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmasta. Psykologisen tutkimustiedon muodostuminen.
PS2 syv.	Kehittyvä ihminen	Ihmisen kehitys ja sen eri osa-alueet (esim. kognitiivinen kehitys, emotionaalinen kehitys ja psykososiaalinen kehitys) erityisesti lapsuus- ja nuoruusiässä, mutta myös läpi ihmisen koko elämänkaaren. Ihmisen psyykkiseen kehitykseen vaikuttavia biologisia ja sosiokulttuurisia tekijöitä
PS3 syv.	Tietoa käsittelevä ihminen	Kognitiiviset perustoiminnot eli havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti sekä jokin korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiö, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot.
PS4 syv.	Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys	Tunteiden muodostuminen ja myös niiden biologinen perusta ja toisaalta kulttuurisidonnaisuus. Oman psyykkisen hyvinvoinnin ja tasapainon tukeminen. Uni, nukkuminen ja stressi. Mielenterveys ja keskeiset mielenterveyden ongelmat.
PS5 syv.	Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen	Persoonallisuuden käsite ja erilaisia teorioita, jotka selittävät persoonallisuutta ja sen rakennetta. Kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan
PSk6 koko.	Psykologian kertauskurssi	Kerrataan lukion psykologian keskeisimmät osa-alueet ja teoriat ja valmentaudutaan psykologian ainereaaliiin.

HISTORIA		
Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus

HI1	Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa	Historia tieteenalana. Väestökehityksen, talouden, luonnon ja yhteiskunnan välisen vuorovaikutuksen kehittyminen kivikaudesta nykypäivään. Eurooppalaisten yhteiskuntien muodostuminen.
HI2	Itsenäisen Suomen historia	Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen. Suomalaisen yhteiskunnan suuret taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.
HI3 syv.	Kansainväliset suhteet	Kansainvälisen politiikan tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvulta lähtien. Analysoidaan politiikan ilmiöitä taloudellisen ja aatteellisen kilpailun kannalta. Demokratia vastaan diktatuuri. Nykymaailman konfliktit ja niiden taustat. <i>Kurssi tukee yhteiskuntaopin opiskelua.</i>
HI4 syv.	Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys	Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia antiikista nykyaikaan, keskeistä on ihmisen maailmankuvan muutos, tieteen ja taiteen virtaukset ja aatehistoriallinen kehitys. <i>Kurssi tukee uskonnon ja filosofian opiskelua.</i>
HI5 syv.	Ruotsin itämaasta Suomeksi	Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalainen kulttuuriperintö. Tarkastellaan väestö-, talous- ja kulttuurihistoriaa sekä poliittista historiaa.
HI6 syv.	Maailman kulttuurit kohtaavat	Kurssilla tarkastellaan merkittäviä Euroopan ulkopuolisia kulttuureja ja niiden vuorovaikutusta länsimaiden kanssa; yleiskuva kunkin kulttuurin historiasta ja ominaispiirteistä sekä niiden muuttumisesta ja asemasta 2000-luvun maailmassa.
HIk7 koko.	Historian abikurssi	Kurssi valmentaa historian ylioppilaskirjoituksiin. Kurssilla kerrataan lukion historian oppimäärää opiskelijoiden tarpeiden mukaan sekä harjoitellaan ylioppilaskirjoitusten tehtäviin vastaamista.

YHTEISKUNTAOPPI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
YH1	Suomalainen yhteiskunta	Kurssilla tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteisiin, perusoikeuksiin ja vaikuttamiskeinoihin. Hyvinvointivaltio ja sen haasteet, politiikka ja päätöksenteko.

YH2	Taloustieto	Tutustutaan talouden keskeisiin perusteisiin sekä Suomen ja kansainväliseen talouselämään. Työnteon ja yrittäjyyden merkitys.
YH3 syv.	Suomi, Eurooppa ja muutuva maailma	Perehdytään Euroopan unionin toimintaan ja yksittäisen kansalaisen asemaan siellä. Opitaan tuntemaan Euroopan yhdentymisen sekä globalisaation tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia.
YH4 syv.	Kansalaisen lakitieto	Perustiedot oikeusjärjestyksestä. Opitaan hoitamaan tavanomaisia oikeusasioita, tunnetaan omat oikeudet ja velvollisuudet. Ratkaistaan oikeustapauksia.

TEEMAOPINNOT JA MUUT LUKION TEHTÄVÄÄN KUULUVAT KURSSIT

TO1	Tutkiva työskentely	Opiskelija osallistuu aktiivisesti lukioaikana järjestettäviin projekteihin, joissa tehdään pieni tutkimus ja esitetään se.
------------	---------------------	---

MUSIIKKI

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
MU1	Musiikki ja minä	Syvennetään musiikin peruskäsitteiden tunteista käytännön musisoinnin avulla. Pohditaan musiikin merkitystä ihmiselle. Perehdytään kuolonhuoltoon.
MU2	Moniääninen Suomi	Tutkitaan erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä niiden taustatekijöitä ja kehitystä.
MUk3	Harrastemusiikki 1	Kurssin voi suorittaa esim. osallistumalla johonkin opiston tarjoamaan musiikkitarjontaan tai omaan ohjattuun musiikin harrastukseen. Kurssin voi suorittaa myös osallistumalla uudestaan MU1 tai MU2 kurssille. Pakollisen musiikin suorittajilla on etusija kurssille.
MUk4	Harrastemusiikki 2	Kurssin voi suorittaa esim. osallistumalla johonkin opiston tarjoamaan musiikkitarjontaan tai omaan ohjattuun musiikin harrastukseen. Kurssin voi suorittaa myös osallistumalla uudestaan MU1 tai MU2 kurssille. Pakollisen musiikin suorittajilla on etusija kurssille.

MUK5 ja MUK6	Bändikurssi 1 ja bändikurssi 2	Opiskelija osallistuu omaehtoiseen bänditoimintaan opistolla. Opettaja Jussi Kangasluoma arvioi kurssivaatimusten täyttymisen.
---------------------	--------------------------------	--

KUVATAIDE

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KU1	Kuvat ja kulttuurit	Erilaiset taidekäsitykset. Kuvan tulkinta. Kuvan valta. Taide kulttuurin tulkkina. Oma kuvallinen ilmaisu. Taiteen ajankohtaiset ilmiöt.
KU2	Muotoillut ja rakennetut ympäristöt	Kuvakulttuurit identiteetin rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina. Luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, media-ympäristö ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana. Käsitteet, tulkinnan keinot, ajankohtaiset ilmiöt.

LIIKUNTA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
LI1	Energiaa liikunnasta	Liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen monipuolisesti eri liikuntamuodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen. Opiskelija saa myönteisiä kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä, sekä liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.
Lik2	Wanhoiden tanssit	Opiskelija osallistuu aktiivisesti kurssille ja Wanhoiden tanssiesitykseen.
Lik3	Salibandykurssi	Opiskelija osallistuu iltatoimintana järjestettyyn salibandyyn ja kerää osallistumismerkintöjä Sählypassiin

TERVEYSTIETO

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
TE1	Terveystieteen perusteet	Kurssilla syvennetään peruskoulun tietotaitoa tarkastellen ihmistä fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena kokonaisuutena. Lisäksi tutustutaan yleisimpiin tauteihin ja niiden ennaltaehkäisyyn sekä pohditaan yleisen, opiskelu- ja työhyvinvoinnin edistämistä.

TE2 syv.	Ihminen, ympäristö ja terveys	Kurssilla tutustutaan ihmisen kohtaamiin terveydellisiin haasteisiin, valintoihin ja selviytymiseen elämänsä eri vaiheissa. Lisäksi perehdytään turvallisuuteen, terveyteen kohdistuviin riskeihin sekä kriiseihin.
TE3 syv.	Terveyttä tutkimassa	Kurssilla perehdytään sairauksien historiaan ja tulevaisuuden näkymiin sekä opiskellaan terveystiedon soveltamista ja hyödyntämistä erilaisten tutkimusasetelmien pohjalta. Lisäksi perehdytään terveydenhoidon yhteiskunnalliseen toimintaan ennen ja nyt.

OPINTO-OHJAUS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
OPO1	Minä opiskelijana	Suoritetaan ensimmäisen ja toisen vuoden aikana. Käydään läpi erilaisia lukio-opiskelun käytäntöjä ja pohditaan ainevalintoja. Toisena vuonna perehdytään pääpiirteissään jatko-opintomahdollisuuksiin ja tutustutaan mm. amk- ja yliopisto-opintoihin. Lisäksi käydään läpi yo-kirjoituksiin liittyviä asioita.
OPO2	Jatko-opinnot ja työelämä	Kartoitetaan erilaisia jatko-opiskelumahdollisuuksia ja pohditaan itselle soveltuvia vaihtoehtoja. Tutustutaan työelämään ja sen periaatteisiin. Käydään läpi jatko-opintohakuihin liittyvät tarvittavat tiedot ja käytännöt.
OPOk3	Tutor-kurssi	Lyhyehkö valmennus tutoriksi ja sen jälkeen toimintaa tutorina uusille opiskelijoille. Myös koulu-esittelyjä.

OPPILAAN RYHMÄNOHJAUS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
ORO1	Ryhmänohjaus	Perehdytään lukion ainevalintoihin, tehdään valinnat ja suunnitellaan kirjoitettavia aineita. Yleiset opiskeluun ja opistolla toimimiseen liittyvät asiat. Ajankohtainen tiedotus, ryhmänohjaajan vartit.

TVT (Tieto- ja viestintäteknikka)

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
--------	--------------	----------------

TVT1	Lukiolaisen TVT 1	Kurssilla perehdytään tekstinkäsittelyn, taulukko-laskennan ja esitysgrafiikan ohjelmistojen käyt-töön sekä LibreOffice-ohjelmistoon käytännön harjoitteiden avulla. LibreOffice:a käytetään yo-kirjoituksissa ja sähköisissä kokeissa.
TVT2	Lukiolaisen TVT 2	Kurssilla tutustutaan yo-kirjoituksissa käytettävän Abitti-järjestelmän käyttöön ja siihen liittyviin oh-jelmiin käytännön harjoitteiden avulla. Kurssilla harjoitellaan yo-tehtävien tekemistä.

KANSAINVÄLISYYS

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KV1	Kansainvälisyys	Opiskelija osallistuu aktiivisesti opiston kansain-välisyyshankkeeseen tai suorittaa itsenäisesti jon-kin kansainvälisen opiskelijavaihto-ohjelman. Opettajatiimi arvioi kurssivaatimusten täyttyymi-sen.

Kurssi Kurssin nimi Kurssin kuvaus

GLOBk1	Globaalisivistys	Opiskelija perehtyy laaja-alaisesti kestävän kehi-tyksen eri osa-alueisiin ja oppii liittämään ne yk-silökohtaiseen, paikalliseen, kansalliseen ja glo-baaliin yhteyteen.
---------------	------------------	---

VAPAAEHTOISTOIMINTA

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
VAPEk1	Vapaaehtoistoiminta	Opiskelija osallistuu aktiivisesti jonkin vapaaeh-toistoimintaa järjestävän järjestön, esim. Raudas-kylän SPR:n, toimintaan.

KULTTUURITUOTANTO

Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KULTk1	Kulttuurituotanto	Opiskelija järjestää yksin tai yhdessä muiden kanssa erilaisia kulttuurituotoksia, esim. taidepro-dukutioita, konsertteja tai näyttelyitä. Opettajatiimi arvioi kurssivaatimusten täyttymisen. Kurssin voi suorittaa myös esim. tekemällä riittävän määrän hyväksytyjä vlogi-postauksia.

KANSALAISTOIMINTA		
Kurssi	Kurssin nimi	Kurssin kuvaus
KANSk1	Kansalaistoiminta	Opiskelija toimii aktiivisesti opistoneuvostossa tai on mukana jossakin muussa kansalaistoiminnassa. Opiskelija kerää toiminnastaan merkintöjä Aktiivipassiin.

8. YLIOPIILASTUTKINTO

Ylioppilastutkinto järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä, yhtä aikaa koko maassa lukiokoulutusta järjestävissä oppilaitoksissa. Syksyn tutkinto järjestetään 16.9-3.10.2019 Kevään tutkinto järjestetään 10.3-26.3.2020.

Tutkinto on suoritettava enintään **kolmen perättäisen tutkintokerran aikana** (esim. kevät 2019, syksy 2019, kevät 2020). Jos tutkinto ei valmistu näiden kertojen aikana, kaikki aiemmat kirjoitustulokset mitätöidään

8.1 Pakolliset ja ylimääräiset kokeet

Pakollisia kokeita on yhteensä neljä, joista on kaikille pakollinen

1. äidinkielen koe
ja kolme muuta (pakollista) koetta seuraavien neljän kokeen joukosta:
2. toisen kotimaisen kielen koe
3. yksi vieraan kielen koe
4. matematiikan koe
5. reaaliaineissa järjestettävä koe (ainereali).

Kokelas voi vapaasti valita kolme muuta tutkintoonsa pakollisesti kuuluvaa koetta neljän viimeksi mainitun kokeen (2.–5.) joukosta.

Pakollisten kokeiden lisäksi kokelas voi osallistua yhteen tai useampaan ylimääräiseen kokeeseen.

1. toisen kotimaisen kielen koe
2. matematiikan koe

3. reaaliaineiden koe
4. vieraiden kielten kokeita

Kokeiden tehtävät laaditaan kussakin oppiaineessa pakollisten ja syventävien kurssien mukaan.

Matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraissa kielissä järjestetään vaativuudeltaan kahden eri tason kokeet. Kokelas saa lukio-opinnoistaan riippumatta valita, kumman tason mukaiseen kokeeseen hän edellä mainituissa aineissa osallistuu. Kokelaan on kuitenkin suoritettava **vaativampi koe vähintään yhdessä seuraavista pakollisista kokeista: matematiikassa, toisessa kotimaisessa kielessä tai vieraassa kielessä**. Toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraassa kielessä vaativammalla kokeella tarkoitetaan peruskoulun ala-asteelta alkavan, kaikille yhteisen kielen (A-kielen) oppimäärään perustuvaa koetta.

8.2 Osallistumisoikeus

Lukion opiskelija ilmoittautuu ylioppilastutkintoon suorittaakseen koko tutkinnon, ei pelkästään erillisiä kokeita. Opiskelijalla on oikeus osallistua tutkinnon kokeeseen, kun hän ennen kirjalliseen kokeeseen osallistumistaan on opiskellut vähintään asianomaisen oppiaineen pakolliset kurssit. Pakolliset kurssit tulee olla suoritettuina ennen kokeeseen osallistumista.

Opiskelijalla on oikeus osallistua vieraan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen, kun hän on opiskellut vähintään kolme lukiokurssia tätä kieltä. Sellaisen reaaliaineen kokeeseen, jossa ei ole yhtään pakollista kurssia, opiskelija voi osallistua opiskeltuaan kaksi aineen lukiokurssia.

Koe, johon kokelas on ilmoittautunut, mutta johon hän ei ole saanut osallistumisoikeutta, poistetaan lautakunnassa kokelaan aineyhdistelmästä. Tätä ei katsota kokeen yrityskerraksi.

8.3 Reaaliaineiden koe

Yhdellä tutkintokerralla järjestetään kaksi reaaliaineiden koepäivää. Koepäivät sijoitetaan tutkintoaikatauluun siten, että niiden välillä on noin viikko. Tarkista kirjoittamasi reaaliaineen koepäivä!

Koepäivä A	Koepäivä B
Psykologia (PS)	Ev.-lut. uskonto (UE)
Filosofia (FI)	Ortodoksinen uskonto (UO)
Historia (HI)	Elämäkatsomustieto (ET)
Fysiikka (FY)	Yhteiskuntaoppi (YH)
Biologia (BI)	Kemia (KE)
	Maantiede (GE)
	Terveystieto (TE)

Kokelas voi osallistua yhtenä koepäivänä vain yhden reaaliaineen kokeeseen. Siten kokelas voi suorittaa yhdellä tutkintokerralla enintään kaksi reaaliaineen koetta. Tutkinnon hajauttamalla kokelas voi halutessaan osallistua usean reaaliaineen kokeeseen.

8.4 Ylioppilastutkintotodistus

Ylioppilaskokeiden tulokset julkaistaan syksyllä marraskuun 25. päivän tienoilla, ja keväällä toukokuun 20. päivän jälkeen.

Kokelas saa ylioppilastutkintotodistuksen sinä tutkintokertana, jolloin kaikki pakolliset kokeet on suoritettu hyväksytysti ja lukion oppimäärä on suoritettu. Ylioppilastutkinto on sidoksissa lukion päättötodistukseen: jos lukion kurssija on suorittamatta, myös ylioppilastodistus ja valkolakki jäävät saamatta. Rehtori ilmoittaa keväällä 10.5. ja syksyllä 7.11. ylioppilaslautakunnalle, ketkä lukion oppilaista saavat tai eivät saa todistusta. **Opiskelijan on itse huolehdittava, että kaikki lukion kurssit on suoritettu ajoissa!** Mikäli opiskelija haluaa yo-todistuksen keväällä, lukion oppimäärä on suoritettava 30.4. mennessä. Syksyn vastaava päivämäärä on 31.10.

Ylioppilastutkintotodistuksesta ilmenevät suoritettut pakolliset ja ylimääräiset kokeet, kokeen taso ja kokeesta saatu arvosana. Arvosanat ja niitä vastaavat pistemäärät ovat seuraavat:

L 7
E 6
M 5
C 4
B 3
A 2
I 0

Huom: Tarkemmat ainekohtaiset ohjeet ja tiedot mm. tehtävätyypeistä, arvostelusta ja kompensatiosta voi lukea sivulta <http://www.ylioppilastutkinto.fi>.

8.5 Ilmoittautuminen

Kevään tutkintoon on ilmoittauduttava **viimeistään** edellisen vuoden **marraskuun 23. päivänä** ja syksyn tutkintoon on ilmoittauduttava **viimeistään kesäkuun 5. päivänä** kirjallisesti. Ilmoittautumislomake täytetään Wilmassa, tulostetaan ja varmennetaan omalla allekirjoituksella. Erityinen ilmoittautumistilaisuus järjestetään marraskuussa ja toukokuussa. Ilmoittautumislomakkeet toimitetaan ryhmänohjaajalle. Syksyn kokeisiin osallistuneet voivat ilmoittautua tutkintotulosten selvittyä tai viimeistään 1.12.

Tutkintoon ilmoittautuminen on sitova. Koe, johon kokelas on ilmoittautunut, mutta johon hän ilman erityisen painavaa syytä on jäänyt saapumatta, katsotaan hylätyksi. Ilmoittauduttaessa tehtyjä valintoja kokeen pakollisuudesta tai ylimääräisyydestä tai kokeen tasosta ei voi jälkikäteen muuttaa.

Jos kokelaalla on todettu luku- ja kirjoitushäiriö tai muu oppimiseen vaikuttava asia, todistus siitä on toimitettava kansliaan, joka toimittaa sen lautakunnalle ilmoittautumistietojen mukana. Samoin selvitys vieraskielisyydestä voidaan lähettää ilmoittautumisen yhteydessä. Vieraskielisille on tarkemmin ohjeita yo-tutkinnon nettisivulla.

Tutkintoa tai erillisiä kokeita suorittamaan ilmoittautunut kokelas on velvollinen maksamaan ylioppilastutkintoon liittyvät maksut. Hinnasto on internet-sivulla www.ylioppilastutkinto.fi.

8.6 Kokeen uusiminen

Ylioppilastutkinnon kokeen hyväksytysti suorittanut saa uusia kokeen yhden kerran. Hyväksytyn kokeen uusimisella ei ole aikarajaa. Hylätyn pakollisen kokeen saa uusia kaksi kertaa tätä tutkintokertaa välittömästi seuraavien kolmen tutkintokerran aikana.

Hylätyn pakollisen kokeen uusija voi vaihtaa tämän kokeen tasoa, kun ensin on varmistettu, että tutkintoon sisältyy yksi pitkään oppimäärään perustuva koe. Hylätyn ylimääräisen kokeen tasoa ei voi vaihtaa.

8.7 YO-kokeista tiedottaminen

YO- kokeisiin ohjeistetaan erikseen mm. opon tunneilla ja yo-infoissa, joissa on tärkeä olla paikalla. Tietoa saat myös osoitteesta www.ylioppilastutkinto.fi.

9. YLIOPPILASKOEPÄIVÄT

(katso www.ylioppilastutkinto.fi)

9.1 Syksyn 2019 koepäivät

Kokeet ovat sähköisiä lukuun ottamatta matematiikkaa.

Ma 16.9.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä, (englanti ja saksa)
Ke 18.9.	äidinkieli, lukutaidon koe
Pe 20.9.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (englanti, saksa)
Ti 24.9.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
To 26.9.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
Pe 27.9.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä (ruotsi)
Ti 1.10.	äidinkieli, kirjoitustaidon koe
To 3.10.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto

9.2 Kevään 2020 koepäivät

Kaikki kokeet ovat sähköisiä.

Ti 10.3	äidinkieli, lukutaidon koe
To 12.3.	äidinkieli, kirjoitustaidon koe
Pe 13.3.	vieras kieli, lyhyt oppimäärä (englanti, saksa)
Ma 16.3.	toinen kotimainen kieli, pitkä ja keskipitkä oppimäärä (ruotsi)
Ke 18.3.	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
Pe 20.3.	vieras kieli, pitkä oppimäärä (englanti, saksa)
Ti 24.3.	uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
To 26.3.	psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia

